

DRENTSE HOENDERS

door A. Boks, Lierdererf 20, 7364 BG Lieren.

Reden voor het schrijven van dit verhaal is, dat ondanks het feit dat de Drentse Hoenders niet tot de zeldzame Nederlandse hoenderrassen behoren, ze weinig op de grote tentoonstellingen, uitgezonderd de clubshow, verschijnen. Indien de voorzitter van de Drentse Hoenderclub zijn dieren niet op de shows buiten de provincie van herkomst zou inzenden, dan zou het ras voor veel mensen onbekend zijn.

De Drentse Hoenders ontleen hun naam aan de provincie Drente. Deze naam is hun gegeven door R. Houwink Hzn rond 1900. De reden hiervoor was niet zo zeer het feit dat het ras typisch aan deze provincie was gebonden als wel dat hij op het moment dat hij zich voor dit ras ging interesseren het met name in Drente aantrof. Zijn motivering om het ras deze naam te geven willen wij u niet onthouden. In zijn boek "De Hoenderrassen", deel I (1909) schrijft hij: "Evenals ieder ander land heeft Nederland een normaal landhoen dat een bepaald rastype vertoont, zoals dat gedurende eeuwen elke landstreek heeft bevolkt en waarbij geen kunstmatige teeltkeus is toegepast. Dit landhoen komt uit de aard van de zaak in Nederland alleen nog voor in die provincies waarin de oude toestanden nog bestaan en aangezien ik het hoofdzakelijk nog alleen in Drente vond, heb ik het het Drentse Hoen genoemd."

Vermoedelijk hebben we te maken met een landhoen dat in het oostelijk zandgebied van ons land en waarschijnlijk ook in Limburg voorkwam. Bekijken we namelijk het Ardenner Hoen, waarbij dezelfde gezoomd patrijkskleurige dieren voorkomen, en vergelijken we deze met de Drentse Hoenders, dan valt de nauwe verwantschap op. Ook in Westfalen trof men in het verleden vergelijkbare landhoenders aan. Op grond hiervan zijn we geneigd te veronderstellen dat de huidige Drentse Hoenders afstammelingen zijn van het landhoenras dat in het verleden op de oostelijke en zuidelijke zandgronden voorkwam.

Nauw verwant met dit ras waren ook de gepelde landhoenders die men in de provincies langs de zee kust tegenkwam, hierbij denken we met name aan de Friese Hoenders. Vermoedelijk zullen de verschillen in type tussen beide rassen niet erg groot zijn geweest terwijl beide rassen een enkele kam, witte oren en blauwe poten hadden.

Door de wijze waarop de hoenders op de zandgronden in de vorige eeuwen werden gehouden moet het een vitaal en sterk ras zijn geweest. In de meeste gevallen was er geen afzonderlijk hok voor de kippen aanwezig, deze overnachtten in de bomen, de hooiberg of bovenin de koestal. Voer werd ook niet in grote hoeveelheden verstrekt, een keer per dag een beetje graan, voor de rest moesten de dieren zelf hun kostje opscharrelen. Het gevolg was natuurlijk wel dat alleen gezonde vitale dieren in deze situatie in leven bleven.

Ondanks het aangepast zijn aan de omstandigheden luidde ook voor de Drentse Hoenders rond 1900 de noodklok. Ook dit ras verloor toen terrein aan de nieuwe produktierassen. De vraag is zelfs of zonder het ingrijpen van Houwink aan het eind van de vorige eeuw dit ras nog zou hebben bestaan.

Ook enkele jaren na de Tweede Wereldoorlog heeft het voortbestaan aan een zijden draad gehangen. Zonder ingrijpen van de secretaris van de Nederlandsche Hoenderclub de heer C. van den Heuvel, zou het ras waarschijnlijk uit de lijst van Nederlandse rassen zijn verdwenen.

De vraag is waarom dit ras met zijn eigen typische kenmerken in verhouding zo weinig aandacht krijgt van de Nederlandse pluimveefokker. Dit ondanks het feit dat het ook nu nog een tamelijk gehard ras is met een behoorlijke eiproduktie.

Hierbij komt nog dat deze levendige en bewegelijke hoenders veel minder schuw zijn dan men van een dergelijk licht gebouwd ras zou verwachten.

Drentse Bolstaart Hoenders

Type en andere kenmerken

Hoe ziet nu het Drentse Hoen er uit? Laten we beginnen met het type waarbij we on niet in details willen begeven, deze kunt u vinden in onze standaard. Het Drentse Hoen i zoals reeds gezegd een lichtgebouwd ras met een landhoentype, dat bij de eerste aanblik aan het Friese Hoen doet denken. Op de verschillen tussen beide rassen komen we in het vervolg van dit verhaal terug. Eerst willen we het Drentse Hoen wat duidelijker omschrijven. Het is een hoen met een middellange rug en een vrijwel horizontale lichaamshouding de hals is in verhouding vrij lang, de borst breed, goed gerond en wordt naar voren gedragen. De kam is enkel, de oogkleur roodachtig oranje, de oren wit en de beenkleur leiblauw. De staart wordt vrij hoog gedragen. Het ras kan in alle in de standaard genoemde kleurslagen voorkomen. Om de variatie nog wat te vergroten: de Drentse Hoenders zijn het enige Nederlandse hoenderras waarbij staartloze dieren (bolstaarten) mogen voorkomen.

De vraag is of deze rijke kleurschakering het ras ten goede is gekomen. Illustratief zijn in dit verband de kleurslagen waarmee de heer Houwink in 1897 op een tentoonstelling in Steenwijk verscheen: goudlaken, zilverlaken, goudpel, zilverpel, koekoek, zwart, wit blauw, geel, zilvergrijs, roodbont, zwartbont inclusief bolstaarten. Wie heeft dieren in deze kleurslagen de laatste jaren gezien? Gelukkig zouden we haast zeggen beperkt de laatste jaren bij de dieren met staart het aantal ingezonden kleurslagen zich tot de patrijskleurige varianten en de goud- en zilverhalzigen (sporadisch). Verschijning van effenkleurige en gepelde dieren op de tentoonstellingen zou wel eens een vrij grote verwarring met de Friese Hoenders kunnen opleveren.

Zoals gezegd zijn de Drentse Hoenders nauw verwant aan dit laatst genoemde ras. De belangrijkste verschillen zijn de iets hogere stelling, de lager gedragen borst en de minder hoog gedragen staart bij de Drentse Hoenders. Deze verschillen leiden er toe dat de Drentse Hoenders de indruk maken langer van lichaam te zijn dan de Friese Hoenders, dit ondanks het feit dat de standaard zegt dat het lichaam van de Friese Hoenders langer is dan van de Drentse. Bovendien wordt door de Drentse Hoenders de staart minder gespreid gedragen dan door de Friese Hoenders terwijl de bevedering bij het eerstgenoemde ras wat rijker toont. Al met al voldoende verschillen om beide rassen uit elkaar te houden. Het punt is echter dat bij de effenkleurige Friezen het type vaak neigt naar dat van de Drenten waardoor de eerder genoemde verwarring zou kunnen ontstaan. Ook bij de gepelde Friese Hoenders komt men dieren tegen die qua type op de Drenten lijken. In dat geval bestaat met name bij de zilverpellen de neiging te zeggen dat ze op te kleine Groninger Meeuwen lijken maar voor hetzelfde of misschien beter kan men deze dieren aanduiden met de naam zilverpel Drentse Hoenders.

Gezien de kans op verwarring met verwante rassen lijkt het ons verstandig in de toekomst in de standaard door beperking van het aantal kleurslagen bij de Drentse Hoenders, met staart, de grenzen wat duidelijker te stellen.

Anders ligt dit bij de bolstaarten aangezien bij deze dieren het ontbreken van de staart voor voldoende onderscheid zorgt. Ook bij de bolstaarten beperkt op dit moment het aantal kleurslagen zich tot de patrijskleurige varianten en in enkele gevallen tot een effenkleurig dier. Voor degenen die de bolstaart in een andere kleur wil brengen zijn er mogelijkheden genoeg. Bezoekers van de Europashow 1981 hebben mogelijk de geelwitpel-bolstaarten in de Duitse inzending gezien, welke zijn gefokt uit een kruising tussen patrijs bolstaart Drentse Hoenders en geelwitpel Friese Hoenders. Aangezien de bolstaart dominant is over

de aanwezigheid van de staart is het enige wat men te doen heeft voor het fokken van een andere kleurslag bolstaart een dier met de gewenste kleur uit een nauw aan het Drents Hoen verwant ras te kruisen met een bolstaart Drents Hoen. Uit een dergelijke combinatie valt een aantal bolstaarten en door deze terug te kruisen aan dieren van de gewenste kleur kan men binnen enkele jaren een nieuwe maar wel erkende klei toevoegen aan de bolstaart Drentse Hoenders.

Gezien het feit dat in West-Duitsland reeds geelwitpel bolstaarten aanwezig zijn, is het niet moeilijk binnen enkele jaren bolstaart gepelde Drentse Hoenders in de diverse kieu variaties van de Friese Hoenders in de kooi te brengen. De vraag is echter of men dan d bolstaarten niet beter als een eigen ras kan gaan beschouwen zoals in Duitsland het Kaulhuhn of in Engeland de Rumpless. Trouwens het thans in Duitsland aanwezige Kaulhuhn is niets anders dan ons bolstaart Drentse Hoen.

Na deze opmerkingen over de mogelijkheid andere kleurslagen bij de bolstaarten 1 fokken willen we het verschijnsel bolstaart zelf nader belichten. Bij de bolstaart onbreken de staartwervels waardoor er geen plaatsruimte voor de stuurveren en de sikkels beschikbaar is. Bij de bolstaart behoort het lichaam, op de plaats waar bij normale hoenders de staart zich bevindt, te zijn afgedekt door de lichaamsveren waardoor een fraai; afgerond geheel ontstaat. Te lange vleugels kunnen deze afronding doorbreken, deze lang vleugels gaan vaak gepaard met een te smalle lichaamsbouw.

De afdekking van het achterlijf door de veren kan een ongunstige invloed op de bevruchting hebben, daarom is het aan te bevelen deze veren wat in te korten. Kruising van bolstaarten met dieren met staart kan tot gevolg hebben dat de hieruit gefokte dieren met staart een wat korte staart hebben. Hierdoor verandert het type sterk in het nadeel, deze dieren lijken veel geblokter dan de dieren met een normale staart.

Keren we terug naar de kleurslagen waarin de Drentse Hoenders kunnen voorkomen dan willen wij speciaal uw aandacht vragen voor de bijna uniek te noemen kleurslagen gezoomd patrijs en gezoomd zilverpatrijs. U vraagt zich natuurlijk af waarom vrijwel uniek daar er toch meer rassen zijn waarbij gezoomd patrijs en gezoomd zilverpatrijskleurige dieren voorkomen bij voorbeeld Brahma's, Wyandottes etc. Het punt is echter dat onder de namen gezoomd patrijs en gezoomd zilverpatrijs twee kleurpatronen zijn samengevat. Dit geldt met name voor de tekening bij de hennen. Bij de zogenaamde "Aziatische" zoming zoals men deze bij de Brahma's aantreft, zijn de lichaamsveren dat wil zeggen de veren van de borst, rug, benedendijen en romp van de gezoomde patrijshen warm, grijsachtig geelbruin, scherp getekend met zwarte streepjes, waarbij de zwarte zomen evenwijdig aan elkaar en aan de veeromtrek lopen.

Bij de gezoomd patrijskleurige Drentse hennen is de grondkleur overvloedig aanwezig De zwarte zoompjes zijn zeer smal en onregelmatig gekarteld dat wil zeggen niet recht en dof zwart van kleur. Hierbij praten we in wezen echter alleen over de borstveren van de gezoomde Drentse hennen mogen namelijk fijn gepeperde rugveren hebben dat wil zeggen nogal verschillend van die van de dieren met een "Aziatische" zoming. Bij de gezoomd patrijs en gezoomd zilverpatrijs Drentse hennen hebben alle veren bovendien een helder glanzende buitenste veerzoom, glanzend goudgeel c.q. zilverwit. Bij de oude hennen is deze zoom dof. Een belangrijk punt is dat de zwarte zoompjes niet te breed of rechtlijnig worden want dan gaat het de verkeerde kant op. De grondkleur bij de gezoomd patrijs Drentse hennen is warm geelbruin, een kleur die men volgens de secretaris van onze Nederlandsche Hoenderclub kan vergelijken met de kleur van een gouden ring. Voorkomen moet worden dat de kleur te bruin of te geel wordt. Indien de kleur te lichtgeel wordt krijgen we de geelpatrijs die trouwens in de gezoomde kleurslag nog niet is erkend. Soms treft men dieren aan met een hel gele grondkleur, die wel opvalt, maar niet correct is.

Wat de hanen van de gezoomd patrijs of gezoomd zilverpatrijs betreft, deze hebben dezelfde kleur als de normale patrijs c.q. zilverpatrijs met uitzondering van het punt dat de hanen een geelbruine c.q. zilverwitte toep of omzoming in de borstveren mogen hebben.

Van een beschrijving van de andere kleurslagen willen we afzien, op dit moment kunt u beginnen alle in de standaard vermelde kleuren door te lezen en deze te projecteren op het Drentse Hoen. Zoals we reeds hebben opgemerkt lijkt ons dit niet zo'n zinvolle zaak.

Nabeschouwing

Op dit moment is er nog een redelijk aantal fokkers van Drentse Hoenders, desondanks komt men het ras weinig tegen op de grote shows. Het is ook een ras dat in deze eeuw tot twee keer toe van de ondergang is gered, de laatste keer ongeveer 35 jaar geleden. Voor de serieuze liefhebber valt er nog veel werk te doen want het aantal topdieren is beperkt. Punten die op dit moment de aandacht vragen zijn naast de juiste kleur en tekening de staartdracht bij de hanen, die vaak te hoog is en zelfs in een aantal gevallen neigt naar een eekhoornstaart. Daarnaast zou bij veel hanen een wat kleinere kam niet misstaan. Verder moet worden voorkomen dat de dieren te klein worden, laat in ieder geval het onderscheid met de Friese Hoenders wat de grootte betreft niet verloren gaan.

Degene, die is geïnteresseerd in een hoenderras dat het eeuwenlang heeft volgehouden in ons land en dat bij de opfok geen problemen oplevert, kunnen we het Drentse Hoen van harte aanbevelen. We hopen dat binnen niet al te lange tijd het Drentse Hoen op geen enkele grote tentoonstelling meer ontbreekt maar in een behoorlijk aantal de kooien bevolkt. Hierbij mag dan zeker de bolstaart met zijn typische verschijningsvorm niet ontbreken.